

Η Angela Davis (1944-) υπήρξε μέλος της οργάνωσης για τα πολιτικά δικαιώματα των μαύρων SNCC (Student Nonviolent Coordinating Committee), απ' όπου και αποχώρησε λόγω διαφωνιών για τον ρόλο των γυναικών στην οργάνωση. Το 1968 μπήκε στο Κομμουνιστικό Κόμμα (παρέμεινε μέχρι τα τέλη του '80) και συνδέθηκε με τους Μαύρους Πάνθηρες. Το 1969 έγινε επίκουρη καθηγήτρια στο πανεπιστήμιο του Λος Άντζελες, απ' όπου απολύθηκε τον 1970 λόγω της συμμετοχής της σε αποστολή του ΚΚ στην Κούβα. Προς τα τέλη του 1970 μπήκε φυλακή για την υπόθεση των Αδελφών Σολεδάδ, αφού πρώτα είχε περάσει στην παρανομία ούσα επικηρυγμένη από το FBI. Στη δίκη που έλαβε χώρα το 1972 αθωώθηκε, γεγονός που μετρήθηκε ως νίκη του μεγάλου κινήματος αλληλεγγύης που αναπτύχθηκε στο πρόσωπό της. Πλέον είναι καθηγήτρια στο πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια και ασχολείται ενεργά και σταθερά ενάντια στο σφραγιστικό σύστημα των ΗΠΑ. Έχει γράψει αρκετά βιβλία, με κάποια από αυτά να έχουν μεταφραστεί και στα ελληνικά, ανάμεσα στα οποία είναι το *Γυναίκες, Φυλή και Τάξη* (1981) που κυκλοφορεί από την γυναικεία ομάδα μιγάδα και το αρχείο '71, το *Αν αυτοί έρθουν την Αυγή, Αυτοβιογραφία* (1972), το *Women Culture & Politics* (1990) κ.α.

Θα μπορούσαμε να φτάσουμε στο παρακάτω άρθρο της Angela Davis από πολλές διαδρομές, όμως «έπεσε στα χέρια» μας από τη βιβλιογραφία της Federici στο βιβλίο με τίτλο *Πέρα από την επιφάνεια του δέρματος*. Στο βιβλίο αυτό η Φεντερίτσι αφιερώνει ένα κεφάλαιο στην παρένθετη μητρότητα παίρνοντας θέση στην εν εξελίξει διάσπαρτη κοινωνική συζήτηση. Ταυτόχρονα μας παραπέμπει σε μια προγενέστερη δουλειά επί του ζητήματος, αυτή που ακολουθεί παρακάτω, της A. Davis η οποία καταγράφει τι συνέβαινε τη δεκαετία του '90 στις ΗΠΑ γύρω από τις τεχνολογίες αναπαραγωγής, την παρένθετη μητρότητα και τον ρατσισμό που υφίσταντο συγκεκριμένα γυναικεία σώματα από τις πολιτικές αναπαραγωγής.

Δεδομένης της υπόθεσης των Χανίων τον Αύγουστο του '23 με την κλινική ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, και τώσων άλλων αντίστοιχων κλινικών που απλά δεν έχουν γίνει ακόμη γνωστές, θεωρούμε ότι η παρούσα μετάφραση επεξεργάζεται τα βασικά εργαλεία που χρειαζόμαστε ώστε να στεκόμαστε πολιτικά υπεύθυνα απέναντι στο ζήτημα αυτό, το οποίο επανέρχεται στην δημόσια συζήτηση με διάφορους τρόπους, είτε άμεσα μέσα από «διαλευκάνσεις υποθέσεων εμπορίας» είτε έμμεσα μέσα από το «δημογραφικό πρόβλημα» και το «μητρικό ένστικτο».

Λόγω της έκτασης του εν λόγω άρθρου η μετάφρασή του θα παρουσιαστεί σε δύο τεύχη, αυτό που κρατάτε στα χέρια σας και το επόμενο.

Μετάφραση / μέρος α'

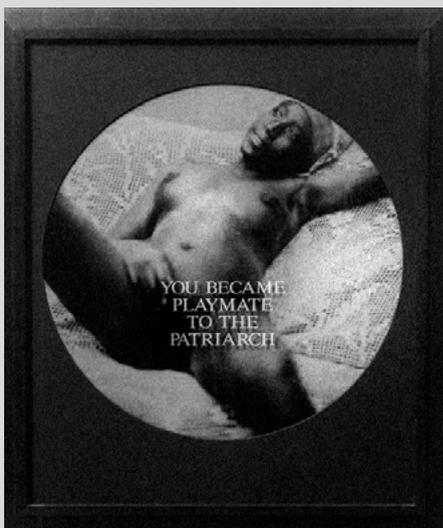
Παρένθετες και απόκληρες μητέρες: Ρατσισμός και Πολιτικές Αναπαραγωγής τη δεκαετία του '90

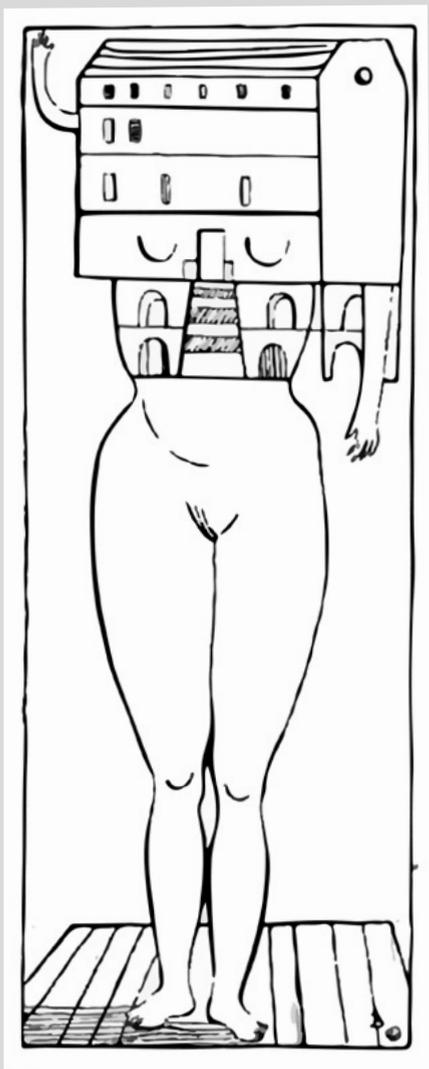
της **Angela Y. Davis**

[Το παρόν άρθρο πρωτοδημοσιεύθηκε στο βιβλίο με τίτλο *It Just Ain't Fair: The Ethics of Health Care for African Americans*, Annette Dula και Sara Goering, 1994]

Η ιστορική κατασκευή του αναπαραγωγικού ρόλου της γυναίκας, η οποία είναι σε μεγάλο βαθμό συνώνυμη με την ιστορική αποτυχία του να αναγνωριστεί η δυνατότητα αναπαραγωγικής αυτοδιάθεσης, αντιεί έμπνευση από έναν ιδιότυπο αστερισμό ρατσιστικών και μισογυνικών παραδοχών. Οι παραδοχές αυτές έχουν υποστεί μεταλλάξεις, ακόμη και αν παραμένουν προσκολλημένες στις ιστορικές τους καταβολές. Η διερεύνηση των πολιτικών της αναπαραγωγής μέσα από ένα σύγχρονο πλαίσιο σημαίνει ότι αναγνωρίζουμε την αυξανόμενη παρέμβαση της τεχνολογίας στους πιο οικείους χώρους της ανθρώπινης ζωής: από τους αυτοματοποιημένους βομβαρδισμούς στον Περσικό Κόλπο που αφαίρεσαν τη ζωή από χιλιάδες παιδιά και ενήλικες σαν να μην ήταν τίποτα περισσότερο από αφηρημένα στατιστικά στοιχεία ενός βιντεοπαιχνιδιού, μέχρι τις πολύπλοκες τεχνολογίες που περιμένουν τις γυναίκες που επιθυμούν να υπερβούν τη βιολογική ή κοινωνικά προκαλούμενη στειρότητα. Δεν θέλω να υπονοήσω ότι η τεχνολογία είναι εγγενώς καταπιεστική. Αντίθετα, οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες μέσα στις οποίες οι αναπαραγωγικές τεχνολογίες αναπτύσσονται, εφαρμόζονται και καθίστανται προσιτές ή απρόσιτες, χειραγωγούνται προς κατευθύνσεις που τις περισσότερες φορές διατηρούν ή βαθιάίνουν την μισογυνική, αντεργατική και ρατσιστική περιθωριοποίηση.

Στο βαθμό που η πατρότητα απορρίπτεται ως κοινωνικά σημαντική στιγμή στη διαδικασία της βιολογικής αναπαραγωγής, οι πολιτικές της αναπαραγωγής εξαρτώνται από την κοινωνική κατασκευή της μητρότητας. Οι νέες εξελίξεις στην αναπαραγωγική τεχνολογία ενθάρρυναν τη σύγχρονη ανάδυση πλειοψηφικών συμπεριφορών -τουλάχιστον αναμεταξύ των μεσαίων τάξεων- που έχουν αξιολογηθεί ομοιότητα με τη λατρεία της μητρότητας του 19ου αιώνα, συμπεριλαμβανομένων των ηθικών, νομικών και πολιτικών ταμπού που αναπτύχθηκαν ενάντια στην έκτρωση. Ενώ η άνοδος του βιομηχανικού καπιταλισμού οδήγησε στην ιστορική απαξίωση της οικιακής οικονομίας και στον ιδεολογικό εγκλωβισμό των (λευκών και μεσοαστών) γυναικών μέσα σε μια ιδιωτικοποιημένη οικιακή σφαίρα, οι ανακαλύψεις που αφορούν στην αναπαραγωγική τεχνολογία στα τέλη του 20^{ου} αιώνα, αναβιώνουν αυτή την ιδεολογία με περίεργους και αντιφατικούς τρόπους. Οι γυναίκες

που έχουν την πολυτέλεια να επωφεληθούν από τη νέα τεχνολογία -οι οποίες συχνά είναι γυναίκες καριέρας για τις οποίες η μητρότητα δεν αποτελεί πλέον πρωταρχικό ή αποκλειστικό προορισμό- αντιμετωπίζουν πλέον μια μυστικοποίηση της μητρότητας που πηγάζει από τη δυνατότητα υπέρβασης της βιολογικής (και κοινωνικά καθορισμένης) αναπαραγωγικής ανικανότητας. Είναι σαν η αναγνώριση της υπογονιμότητας να αποτελεί πλέον καταλύτη -μεταξύ κάποιων ομάδων γυναικών- για μια αναζήτηση της μητρότητας που έχει γίνει περισσότερο ψυχαναγκαστική και πιο ανοικτά ιδεολογική από ό,τι κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα. Λαμβάνοντας υπ' όψιν την εκστρατεία κατά των εκτρώσεων, δεν είναι δύσκολο να φανταστούμε αυτή τη σύγχρονη ιδεολογική μυστικοποίηση της μητρότητας ως κεντρική στις προσπάθειες να αρνηθούν τα νομικά δικαιώματα σε όλες τις γυναίκες, τα οποία θα βοηθούσαν στη μετατόπιση των πολιτικών της αναπαραγωγής προς την αναγνώριση της αυτονομίας μας σχετικά με τις βιολογικές λειτουργίες του σώματός μας.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες, η λατρεία της μητρότητας του 19^{ου} αιώνα περιπλέκονταν λόγω μιας σειράς αντιθέσεων που είχαν ως βάσεις την τάξη και την φυλή. Οι γυναίκες που είχαν πρόσφατα μεταναστεύσει από την Ευρώπη εντάχθηκαν, όπως και οι άνδρες ομόλογοί τους, στο βιομηχανικό προλεταριάτο και, ως εκ τούτου, αναγκάστηκαν να διαδραματίσουν οικονομικούς ρόλους που

έρχονταν σε αντίθεση με την αυξανόμενη αναπαράσταση των γυναικών ως συζύγων/μητέρων. Επιπλέον, συγχέοντας τη μητρότητα των σκλάβων με την αναπαραγωγή του εργατικού δυναμικού της, η θνησιγενής οικονομία των σκλάβων αρνήθηκε ουσιαστικά τη μητρότητα σε τεράστιο αριθμό αφρικανών γυναικών. Οι γυναίκες προγόμισές μου δεν είχαν εκπαιδευτεί να πιστεύουν ότι, ως γυναίκες, ο πρωταρχικός τους προορισμός ήταν η μητρότητα. Ωστόσο, οι γυναίκες σκλάβες ήταν επίσης φυλακισμένες μέσα στον αναπαραγωγικό τους ρόλο. Οι ίδιοι κοινωνικοί-ιστορικοί λόγοι για την ιδεολογική τοποθέτηση των Ευρωπαίων γυναικών, σε μια ολοένα και πιο ξεπερασμένη οικιακή οικονομία, ως αυτές που παράγουν, αναθρέφουν και μεγαλώνουν τα παιδιά, προκάλεσαν την αποτίμηση των γυναικών σκλάβων σύμφωνα με το ρόλο τους ως αυτές που μεγαλώνουν τα παιδιά άλλων. Φυσικά, τόσο η μητρότητα, όπως αυτή είχε κατασκευαστεί σε ιδεολογικό επίπεδο, όσο και η αναπαραγωγική ιδιότητα, όπως εκτυλίχθηκε ιστορικά, εξαρτώνταν από τη βιολογική διαδικασία της γέννησης. Ωστόσο, η μία υποτίθεται ότι αποτύπωνε την ηθική ουσία της γυναικείας φύσης, ενώ στην άλλη της αρνούσαν η ίδια η δυνατότητα της ηθικής και συνεπώς και της συμμετοχής σε αυτή τη λατρεία της μητρότητας, στη βάση ρατσιστικών υποθέσεων και οικονομικής αναγκαιότητας.

Κατά το πρώτο μισό του 19^{ου} αιώνα, όταν η βιομηχανική ζήτηση για βαμβάκι οδήγησε στην εμπορική επέκταση της δουλείας σε μια εποχή που η εισαγωγή Αφρικανών δεν ήταν πλέον νόμιμη, η «δουλοκρατία» απαίτησε από τις Αφρικανές γυναίκες να γεννήσουν τόσα παιδιά όσα ήταν βιολογικά ικανές να γεννήσουν. Έτσι, οι γυναίκες γεννούσαν έως και δεκαοχτώ παιδιά. Η δική μου γιαγιά, οι γονείς της οποίας ήταν σκλάβοι, ήταν μία από τα δεκατρία παιδιά.

Την ίδια στιγμή, λοιπόν, που οι λευκές γυναίκες του 19^{ου} αιώνα εγκλωβίζονταν ιδεολογικά στον βιολογικό αναπαραγωγικό τους ρόλο, ο οποίος ουσιαστικά ήταν ο ρόλος της μητέρας, οι Αφρικανές γυναίκες αναγκάζονταν να γεννούν παιδιά, όχι ως απόδειξη του ρόλου τους ως μητέρες, αλλά με σκοπό τη διεύρυνση της ανθρωπίνης ιδιοκτησίας που κατείχαν οι ιδιοκτήτες σκλάβων. Ο αναπαραγωγικός ρόλος που επιβλήθηκε στις Αφρικανές σκλάβες δεν είχε καμία σχέση με το υποκειμενικό πρότζεκτ της μητρότητας.

Στην πραγματικότητα, όπως δείχνει το μυθιστόρημα με τίτλο *Beloved* της Toni Morrison -που είναι εμπνευσμένο από μια πραγματική ιστορική περίπτωση μιας γυναίκας που σκότωσε την κόρη της- ορισμένες σκλάβες διέπραξαν παιδοκτονία ως μέσο αντίστασης στην υποδούλωση των απογόνων τους.

Οι σκλάβες γυναίκες ήταν βιολογικές μητέρες ή γενετικές μητέρες -για να χρησιμοποιήσουμε τους όρους που κατέστησαν δυνατούς οι νέες τεχνολογίες αναπαραγωγής- αλλά δεν είχαν κανένα νομικό δικαίωμα ως μητέρες, οποιουδήποτε είδους. Λαμβάνοντας υπόψη την εμπορευματοποίηση των παιδιών τους -και μάλιστα των ίδιων τους των εαυτών- η κατάσταση τους ήταν παρόμοια με εκείνη της σύγχρονης παρένθετης μητέρας. Υπαινίσσομαι ότι ο όρος παρένθετη μητέρα θα μπορούσε να επικαλεστεί ως αναδρομική περιγραφή της κατάστασής τους, επειδή η οικονομική ιδιοποίηση της αναπαραγωγικής τους ικανότητας ανατακτούσε την αδυναμία της δουλοκτητικής οικονομίας να παράγει και να αναπαράγει τους δικούς της εργάτες - ένας περιορισμός σε σχέση με τις δυνάμεις της οικονομικής παραγωγής που μετασχηματίζεται σε αυτή την εποχή του προηγμένου καπιταλισμού από την αυξανόμενη υπολογιστικοποίηση και τη ρομποτικοποίηση της οικονομίας.

Τα παιδιά των μητέρων σκλάβων μπορούσαν να πωληθούν από τους ιδιοκτήτες τους για επιχειρηματικούς λόγους ή ως αποτέλεσμα μιας στρατηγικής καταστολής. Οι σκλάβες γυναίκες μπορούσαν επίσης να εξαναγκαστούν να γεννήσουν παιδιά των οποίων πατέρες ήταν οι αφέντες τους, γνωρίζοντας πολύ καλά ότι οι λευκοί πατέρες δεν θα αναγνώριζαν ποτέ τα μαύρα παιδιά τους ως απογόνους. Ως συνέπεια της κοινωνικά κατασκευασμένης αραρότητας του λευκού πατέρα -μιας προσποιστικής αραρότητας που παραδόξως σέβονταν τόσο η λευκή όσο και η μαύρη κοινότητα- τα μαύρα παιδιά μεγάλωναν έχοντας στενή σχέση με τα λευκά ετεροθαλή αδέρφια τους, εκτός από το ότι η βιολογική τους συγγένεια, που συχνά αποκαλύπτονταν από μια ορατή σωματική ομοιότητα, θα παρέμενε κεκαλυμμένη με σιωπή. Αυτό το χαρακτηριστικό της μητρότητας των σκλάβων ήταν κάτι για το οποίο κανείς δεν μπορούσε να μιλήσει. Οι σκλάβες που είχαν εξαναγκαστεί -ή είχαν, για δικούς τους λόγους, συμφωνήσει- να έρθουν σε σεξουαλική επαφή με τους αφέντες τους θα διέπρατταν το ισοδύναμο ενός εγκλήματος αν αποκάλυπταν δημοσίως τους πατέρες των παιδιών τους.¹ Οι γυναίκες αυτές γνώριζαν ότι ήταν επίσης πολύ πιθανό τα παιδιά τους να πουληθούν ή να κακοποιηθούν ή να ξυλοκοπηθούν από τους ίδιους τους πατέρες, τους αδελφούς, τους θείους ή τα ανίψια τους.

Αν έχω παραμείνει σε αυτά που θεωρώ ως μερικά από τα σημαντικότερα αναπαραγωγικά ζητήματα στην ιστορία των αφροαμερικανίδων γυναικών, είναι επειδή φαίνεται να ρίχνουν φως στο ιδεολογικό πλαίσιο της σύγχρονης τεχνολογικής παρέμβασης στο πεδίο της αναπαραγωγής. Στο πλαίσιο του σύγχρονου φεμινιστικού λόγου σχετικά με τις νέες τεχνολογίες αναπαραγωγής-εξωσωματική γονιμοποίηση, παρένθετη μητρότητα, εμβρυομεταφορά- έχει εκφραστεί ανησυχία για αυτό που μερικές φορές περιγράφεται ως «αποδόμηση της μητρότητας»² ως μιας ενιαίας βιολογικής διαδικασίας. Ενώ οι νέες τεχνολογικές εξελίξεις έχουν καταστήσει περισσότερο εμφανή τον κατακερματισμό της μητρότητας, το οικονομικό σύστημα της δουλείας βασίστηκε εκ θεμελίων σε αλλοτριωμένες και κατακερματισμένες μητρότητες, καθώς οι γυναίκες αναγκάζονταν να γεννούν παιδιά, τα οποία οι αφέντες αξίωναν ως δυνητικά κερδοφόρες μηχανές εργασίας. Επομένως, οι βιολογικές μητέρες δεν μπορούσαν να περιμένουν να είναι μητέρες με τη νομική έννοια. Νομικά αυτά τα παιδιά ήταν κινητές αξίες και ως εκ τούτου χωρίς μητέρα. Οι δουλοκτητικές πολιτείες ψήφισαν νόμους που έλεγαν ότι τα παιδιά των σκλάβων γυναικών δεν ανήκαν περισσότερο στις βιολογικές τους μητέρες απ' ό,τι τα παιδιά των ζώων ανήκαν στα θηλυκά που τα γέννησαν.³

Ταυτόχρονα, οι γυναίκες σκλάβες και ειδικά εκείνες που ήταν οικιακές σκλάβες αναμενόταν να αναθρέψουν και να μεγαλώσουν και να φροντίσουν τα παιδιά των ιδιοκτητών τους. Δεν ήταν ασυνήθιστο για τα λευκά παιδιά της τάξης των δουλοκτητών να έχουν σχέσεις πολύ μεγαλύτερης συναισθηματικής έντασης με τις σκλάβες γυναίκες που ήταν οι «μαμάδες» τους παρά με τις δικές τους λευκές βιολογικές μητέρες. Θα μπορούσαμε μάλιστα να αμφισβητήσουμε το νόημα αυτής της αντίληψης περί «βιολογικής μητρότητας» υπό το πρίσμα του γεγονότος ότι οι μαύρες παραμάνες αυτών των λευκών παιδιών ήταν συχνά και αυτές που τα θήλαζαν. Έτρεφαν τα μωρά που φρόντιζαν με το γάλα που παρήγαγαν οι δικές τους ορμόνες. Φαίνεται, επομένως, ότι οι μαύρες γυναίκες δεν αντιμετωπίζονταν μόνο ως παρένθετες μητέρες όσον αφορά στην αναπαραγωγή της εργασίας των σκλάβων, αλλά λειτουργούσαν επίσης ως παρένθετες μητέρες για τα λευκά παιδιά των δουλοκτητών.

Ένα πολύ γνωστό ναούρισμα που πιθανώς προήλθε κατά τη διάρκεια της δουλείας έχει καταγραφεί σε εκδοχές που αντικατοπτρίζουν έντονα τη συνείδηση των σκλάβων γυναικών που ήταν αναγκασμένες να παραμελούν τα δικά τους παιδιά, ενώ έδιναν απλόχερα τη στοργή τους στα παιδιά των αφεντικών τους.

«Σσσς / Μην κλαις / Κοιμήσου, μωράκι μου. / Και όταν ξυπνήσεις, / θα έχεις μια τούρτα / Και όλα τα μικρά όμορφα πόνη.»⁴

Κατά πάσα πιθανότητα αυτή η εκδοχή -ή η στροφή- απευθυνόταν στα λευκά μωρά, ενώ η επόμενη υπενθύμιζε την αναγκαστική απομόνωση των δικών τους παιδιών:

«Κοιμήσου, μωράκι μου, / Όταν ξυπνήσεις / Θα έχεις / Όλα τα μουλάρια στο στάβλο. / Όρνια και μύγες / Να του βγάζουν τα μάτια, / Το καμμένο μωράκι κλαίει, / Μαμά, μαμά!»⁵

Μια παρόμοια στροφή βρέθηκε σε ένα ναούρισμα με τίτλο *Ole Cow*:

«Αγελάδα μου, αγελάδα μου, / Που είναι το μοσχαρακι σου; / Εκεί κάτω στο λιβάδι / Τα όρνεα και οι μύγες / Του βγάζουν τα μάτια, / Το καμμένο το μικρό έκλαιγε, Μαμά.»⁶

Η οικονομική ιστορία των Αφροαμερικανίδων -από τη δουλεία μέχρι σήμερα- όπως και η οικονομική ιστορία των μεταναστριών, τόσο από την Ευρώπη όσο και από αποικιοκρατούμενα ή πρώην αποικιοκρατούμενα έθνη, αποκαλύπτει το επίμονο θέμα της εργασίας ως οικιακές υπηρέτριες. Οι Μεξικανές και οι Ιρλανδές, οι γυναίκες της Δυτικής Ινδίας και οι Κινέζες αναγκάστηκαν, λόγω της οικονομικής τους θέσης, να λειτουργήσουν ως υπηρέτριες των πλουσίων. Καθάριζαν τα σπίτια τους και -στο τωριμό μας μέλημα- ανέθρεψαν και μεγάλωσαν τα μωρά των εργοδοτών τους. Λειτουργήσαν ως παρένθετες μητέρες. Λαμβάνοντας υπ' όψιν αυτή την προηγούμενη ιστορία, είναι αδύνατο να φανταστούμε την πιθανότητα ότι οι φτωχές γυναίκες -ειδικά οι φτωχές έγχρωμες γυναίκες- θα μπορούσαν να μετατραπούν σε μια ειδική κάστα φορέων εγκυμοσύνης επί πληρωμή; Σίγουρα τέτοιοι φόβοι δεν είναι απλά προϊόν μιας περιπλανώμενης φαντασίας. Σε κάθε περίπτωση, ανεξάρτητα από το αν μια τέτοια κάστα γυναικών-φορέων μωρών περάσει τελικά στην ιστορία, αυτές οι ιστορικές εμπειρίες αποτελούν ένα κοινωνικοϊστορικό υπόβαθρο για τη σημερινή συζήτηση γύρω από τις νέες τεχνολογίες αναπαραγωγής. Το ίδιο το γεγονός ότι η συζήτηση γύρω από την παρένθετη μητρότητα τείνει να συμπίπτει, λόγω της ανάμειξης εταιριών και παρέμβασης στις νέες τεχνολογίες, με τη συζήτηση για την παρένθετη μητρότητα με σκοπό το κέρδος, καθιστά αναγκαία την αναγνώριση των ιστορικών οικονομικών προηγούμενων της παρένθετης μητρότητας. Τα μοτίβα αυτά είναι περισσότερο ή λιγότερο πιθανό να παραμείνουν υπό την επίδραση της τεχνολογίας στο πλαίσιο της αγοράς. Η εμπορευματοποίηση των αναπαραγωγικών τεχνολογιών και, ειδικότερα, των εργασιακών υπηρεσιών των εγκύων παρένθετων μητέρων, σημαίνει ότι βγαίνουν χρήματα και ότι, ως εκ τούτου, κάποια γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης.

Μια φορά κι έναν καιρό -και αυτό εξακολουθεί να ισχύει εκτός των τεχνολογικά προηγμένων καπιταλιστικών κοινωνιών- μια γυναίκα που ανακάλυπτε ότι ήταν υπογόνιμη θα έπρεπε να συμβιβαστεί με την μη-δυνατότητα να γεννήσει τους δικούς της βιολογικούς απογόνους. Επομένως, είτε θα προσπαθούσε να δημιουργήσει μια ζωή για τον εαυτό της που δεν θα απαιτούσε ούτε λίγο την παρουσία παιδιών, είτε θα επέλεγε να συνάψει μια μητρική σχέση με άλλους τρόπους. Υπήρχε η δυνατότητα της ανάδοξης μητρότητας, της θετικής μητρότητας ή της "δεύτερης μητέρας".⁷ Αυτή η τελευταία δυνατότητα είναι βαθιά ριζωμένη στην παράδοση της μαύρης κοινότητας των διευρυμένων οικογενειών και σχέσεων που βασίζονται τόσο στη βιολογική συγγένεια -αν και όχι απαραίτητα στη βιολογική μητρότητα- όσο και στην προσωπική ιστορία η οποία συχνά είναι εξίσου δεσμευτική με τη βιολογική συγγένεια. Αλλά ακόμη και μέσα στο ίδιο το βιολογικό δίκτυο, οι σχέσεις μεταξύ, για παράδειγμα, θείας και ανιψιάς ή ανιψιού, στην αφροαμερικανική και σε άλλες οικογενειακές παραδόσεις, μπορεί να είναι εξίσου ισχυρές ή και ισχυρότερες από εκείνες μεταξύ μητέρας και κόρης ή γιου.

Η δική μου μητέρα μεγάλωσε σε μια οικογένεια ανάδοχων γονέων χωρίς αδέρφια. Η καλύτερή της φίλη δεν είχε ούτε αυτή αδέρφια, οπότε επινόησαν μια αδερφική σχέση μεταξύ τους. Αν και πέρασαν πολλά χρόνια μέχρι να συνειδητοποιήσω ότι δεν ήταν «πραγματικά» αδελφές, αυτή η γνώση δεν είχε κανένα σημαντικό αντίκτυπο πάνω μου: Δεν θεωρούσα τη θεία Ελιζαμπεθ λιγότερο θεία μου αργότερα απ' ό,τι κατά τα πρώτα χρόνια της παιδικής μου ηλικίας. Επειδή η ίδια δεν είχε παιδιά, η σχέση της με εμένα, με την αδελφή μου και με τους δύο αδελφούς μου ήταν αυτή μιας δεύτερης μητέρας.

Αν ήταν ζωντανή και σε ηλικία τεκνοποίησης σήμερα, αναρωτιέμαι αν θα θρηνούσε για το γεγονός ότι δεν είχε τους οικονομικούς πόρους για να χρησιμοποιήσει όλα τα διάφορα τεχνολογικά μέσα που είναι διαθέσιμα στις γυναίκες που επιθυμούν να αντιστρέψουν την υπογονιμότητά τους. Αναρωτιέμαι αν θα αισθανόταν μεγαλύτερη παρόρμηση να εκπληρώσει τον γυναικείο προορισμό της μητρότητας. Ενώ οι γυναίκες της εργατικής τάξης συχνά δεν είναι σε θέση να εξερευνήσουν τις νέες τεχνολογίες, οι υπογόνιμες γυναίκες -ή οι σύζυγοι/σύντροφοι υπογόνιμων ανδρών- που είναι οικονομικά σε θέση να το κάνουν, αναμένεται από αυτές όλο και περισσότερο να δοκιμάσουν τα πάντα. Αναμένεται να δοκιμάσουν εξωσωματική γονιμοποίηση, εμφύτευση εμβρύων, παρένθετη μητρότητα. Η διαθεσιμότητα της τεχνολογίας μυθοποιεί περαιτέρω τη μητρότητα ως τον πραγματικό προορισμό των γυναικών. Στην πραγματικότητα, η νέα αναπαραγωγική ιατρική στέλνει ένα μήνυμα σε όσους είναι ικανοί να το δεχτούν: η μητρότητα βρίσκεται ακριβώς μετά την επόμενη τεχνολογία. Ως συνέπεια έχουμε έναν ιδεολογικό καταναγκασμό προς έναν από στόχο: ένα παιδί που κάποια δημιουργεί είτε μέσω της δικής της αναπαραγωγικής δραστηριότητας είτε μέσω κάποιας άλλης.

Όσοι επιλέξουν να προσλάβουν παρένθετη μητέρα θα συμμετάσχουν στην οικονομική αλλά και ιδεολογική εκμετάλλευση των υπηρεσιών της. Και η γυναίκα που γίνεται παρένθετη μητέρα παίρνει σχετικά χαμηλούς μισθούς. Πριν από μερικά χρόνια, η τιμή που ίσχυε ήταν 20.000 δολάρια. Λαμβάνοντας υπ' όψιν το γεγονός ότι η εγκυμοσύνη είναι μια 24ωρη εργασία, αυτό που μπορεί να φαίνεται ως ένα σημαντικό χρηματικό ποσό, στην πραγματικότητα δεν είναι ούτε καν ο κατώτατος μισθός. Αυτή η εμπορευματοποίηση της μητρότητας είναι αρκετά τρομακτική υπό την έννοια ότι εμφανίζεται ως άδεια ώστε να επιτραπεί στις γυναίκες και στους συντρόφους τους να συμμετάσχουν σε ένα πρόγραμμα που γεννά ζωή. Ωστόσο, φαίνεται ότι αυτό που πραγματικά δημιουργείται είναι ο σεξισμός και τα κέρδη.

Το οικονομικό μοντέλο που προκαλεί η σχέση μεταξύ της παρένθετης μητέρας και της γυναίκας [ή του άνδρα] που κάνει χρήση των υπηρεσιών της είναι αυτό του φεουδαρχικού δεσμού μεταξύ μιας υπηρέτριας και του εργοδότη της. Επειδή η οικιακή εργασία στις Ηνωμένες Πολιτείες λαμβάνει χώρα, κατά κύριο λόγο, από έγχρωμες γυναίκες, γηγενείς καθώς και πρόσφατες μετανάστριες (και μετανάστριες ευρωπαϊκής καταγωγής), στοιχεία ρατσισμού και ταξικής προκατάληψης εμμένουν στην έννοια της παρένθετης μητρότητας ως δυνητικά ιστορικά χαρακτηριστικά, ακόμη και στη σύγχρονη απουσία μεγάλου αριθμού έγχρωμων παρένθετων μητέρων.

Εάν η αναδυόμενη συζήτηση γύρω από τις νέες τεχνολογίες αναπαραγωγής βασίζεται επί του παρόντος στις κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες των σχετικά εύπορων οικογενειών, τα αναπαραγωγικά ζητήματα που συνδέονται περισσότερο συχνά με τις φτωχές και έγχρωμες γυναίκες της εργατικής τάξης περιστρέφονται γύρω από τον προφανή πολλαπλασιασμό των μονογονεϊκών οικογενειών από εφήβους, ιδίως στις αφροαμερικανικές κοινότητες. Κατά την τελευταία δεκαετία περίπου, η εφηβική εγκυμοσύνη παρουσιάζεται ιδεολογικά ως ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια για την κοινωνική πρόοδο στους πιο φτωχούς τομείς της μαύρης Αμερικής. Στην πραγματικότητα, το ποσοστό εγκυμοσύνης μεταξύ των μαύρων εφήβων -όπως και εκείνο μεταξύ των λευκών εφήβων- μειώνεται εδώ και αρκετά χρόνια. Σύμφωνα με μελέτη του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας, τα ποσοστά γονιμότητας το 1960 ήταν 156 γεννήσεις ανά

1.000 μαύρες γυναίκες ηλικίας 15 έως 19 ετών και 97 το 1985.⁸ Αυτό που διαφοροποιεί την εφηβική εγκυμοσύνη στις κοινότητες των μαύρων σήμερα από την ιστορική της αντιστοιχία είναι η μειωμένη πιθανότητα γάμου των εφήβων. Υπάρχει ένας αστερισμός λόγων για την αποτυχία των νεαρών εφήβων να εδραιώσουν παραδοσιακές οικογένειες με δύο γονείς. Ο πιο προφανής είναι ότι σπάνια βγάζει οικονομικό νόημα για μια άνεργη νεαρή γυναίκα να παντρευτεί έναν άνεργο νεαρό άνδρα. Ως συνέπεια του κλεισίματος καταστημάτων σε κλάδους που προηγουμένως ήταν προσβάσιμοι σε νεαρούς μαύρους άνδρες εργάτες -και της γενικότερης αποβιομηχανοποίησης της οικονομίας- οι νέοι άνδρες που είναι ικανοί να συνεισφέρουν στη στήριξη των παιδιών τους γίνονται όλο και πιο σπάνιοι. Για μια νεαρή γυναίκα της οποίας η εγκυμοσύνη προκύπτει από τη σχέση της με έναν άνεργο νέο, δεν έχει κανένα νόημα να συνάψει έναν γάμο που πιθανότατα θα φέρει έναν επιπλέον ενήλικα καθώς και ένα παιδί που θα πρέπει να συντηρείται από τη δική της μητέρα/πατέρα/γιαγιά.

[...συνεχίζεται]

1. Βλέπε Harriet A. Jacobs, *Incidents in the Life of a Slave Girl*, ed. Jean Fagan Yellin (Cambridge, MA: Harvard University Press), 1987.
2. Βλέπε Michelle Stanworth (ed.), *Reproductive Technologies: Gender, Motherhood and Medicine* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1987).
3. Βλέπε Paula Giddings, *When and Where I Enter: The Impact of Black Women on Race and Sex in America* (New York: William Morrow, 1984).
4. Dorothy Scarborough, *On the Trail of Negro Folksongs* (Haitboro, PA: Folklore Associates, Inc., 1963; original edition published by Harvard University Press, 1925), 145.
5. Στο ίδιο, 148.
6. Στο ίδιο
7. Η παράδοση των μαύρων γυναικών που ενεργούν ως «δεύτερες μητέρες» εξακολουθεί να αποτελεί ένα ζωτικό μέσο επινόησης σχέσεων συγγένειας που δεν σχετίζεται με τη βιολογική προέλευση.
8. Gerald David Jaynes and Robin M. Williams, Jr (eds), *A Common Destiny: Blacks and American Society* (Washington, DC: National Academy Press, 1989), 515.